

Centralupphandling av vård- och omsorgsboenden 2021

Avseende Hornskroken på Södermalm, Tussmötesgården i
Enskede-Årsta-Vantör samt Solbacken på Kungsholmen

Kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. De av kommunstyrelsen föreslagna vård- och omsorgsboenden (Hornskroken på Södermalm, Tussmötesgården i Enskede-Årsta-Vantör samt Solbacken på Kungsholmen) ska ingå i den centrala upphandlingen för 2021.
2. Kommunstyrelsen ska, med ändring av kommunfullmäktiges beslut (2016-10-17, § 14), från och med 2019 ansvara för genomförande av återkommande centralupphandling av entreprenad drift av vård- och omsorgsboenden. Dels de som anges i detta ärende, och de som kommunfullmäktige ev. senare beslutar om.
3. Kommunstyrelsen ska besluta om upphandlingsdokument, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande, ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt häva avtal. Upphandlingen ska genomföras i enlighet med de grundläggande principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut om valfrihet (2007-11-05 § 15), samt senare kommunfullmäktigebeslut.
4. Ansvar för förvaltningen av nya och befintliga entreprenadavtal överflyttas från äldrenämnden till kommunstyrelsen.
5. Arkivansvaret för ovanstående delar överflyttas från äldrenämnden till kommunstyrelsen i enlighet med Arkivregler för Stockholms stad.
6. Kommunstyrelsen får besluta om att justera antalet boenden på det sätt som framgår av ärendet om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

1. Stadsdirektören ska fatta beslut om upphandlingsdokument, avbrytande av upphandling, tilldelning av kontrakt, tecknande av avtal och löpande avtalshantering inklusive beslut om ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt häva avtal.
2. Stadsdirektören ska fatta beslut om att justera antalet boenden om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

Föredragande borgarråden Anna König Jerlmyr och Erik Slottner anför följande.

Ärendet

Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden infördes i Stockholms stad den 1 juli 2008. Av beslutet framgår att vård- och omsorgsboenden ska upphandlas genom centralt administrerade entreprenadupphandlingar.

Efter beslut av kommunfullmäktige den 17 oktober 2016 flyttades ansvaret för genomförande av bland annat centrala entreprenadupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, inom stadens valfrihetssystem, från kommunstyrelsen till äldrenämnden.

I budget för 2019 beslutades att kommunstyrelsen under året ska återta ansvaret för genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden från äldrenämnden.

I detta ärende föreslås tre vård- och omsorgsboenden ingå i en central entreprenadupphandling 2021. Dessa är Hornskroken på Södermalm, Tussmötesgården i Enskede-Årsta-Vantör samt Solbacken på Kungsholmen.

Upphandlingen planeras påbörjas snarast möjligt under 2019 och avtal ska gälla från och med 1 februari 2021.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och remitterats till äldrenämnden. Respektive stadsdelsnämnd har beslutat att rekommendera kommunstyrelsen att de i utlåtandet aktuella vård- och omsorgsboenden ska ingå i upphandlingen.

Äldrenämnden delar stadsledningskontorets bedömning att det inte finns någon information som talar emot att driften av de tre föreslagna vård- och omsorgsboendena upphandlas och därmed inkluderas i den centrala entreprenadupphandlingen.

Våra synpunkter

Valfriheten och mångfalden är centrala för att Stockholms stad ska tillhandahålla en hög kvalitet inom äldreomsorgen. Valfrihetssystemet som infördes för tre mandatperioder sedan innebär en möjlighet för de äldre att själva välja vård- och omsorgsboende utefter de egna preferenserna. Genom att upphandla stadens verksamheter säkerställs valfrihet och kvalitetskonkurrens inom äldreomsorgen genom en mångfald av utförare.

Entreprenörer med nya och olika idéer om hur verksamheten för äldre ska bedrivas berikar den äldreomsorg som erbjuds i Stockholms stad. Syftet med den centrala upphandlingen är att vi i staden ska säkerställa att de som bedriver äldreomsorg till den bästa kvaliteten också är de som ska sköta verksamheten vid våra vård- och omsorgsboenden. Stockholms stad ser löpande till sådant som är det offentliga uppgifter så som kontinuerlig kvalitetskontroll i verksamheterna, kravställning och uppföljning i form av regelbundna brukarundersökningar.

Utifrån stadsdelsnämndernas rekommendationer föreslås härmed vård- och omsorgsboendena Hornskroken på Södermalm, Tussmötesgården i Enskede-Årsta-Vantör samt Solbacken på Kungsholmen att upphandlas av kommunstyrelsen. I övrigt hänvisar vi till stadsledningskontorets tjänsteutlåtande.

Bilaga

1. Reservationer m.m.

Borgarrådsberedningen tillstyrker föredragande borgarrådets förslag.

Reservation anfördes av borgarråden Karin Wanngård och Jan Valeskog (båda S) och borgarrådet Clara Lindblom (V) enligt följande.

Vi föreslår att kommunstyrelsen föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. Avslå borgarrådets förslag till beslut i sin helhet
2. Därutöver anföras

Under den förra mandatperioden beskylldes den dåvarande majoriteten för ideologiska återkommunaliseringar. I föreliggande ärende ser vi nu hur den nuvarande majoritetens enkelriktade fokusering på privata och vinstdrivande alternativ återigen leder till ideologiska upphandlingar av äldreboenden. Majoriteten tycks fortfarande tro att det enbart är det privata näringslivet som kan ge en äldreomsorg med kvalitet. Vi tror något annat. Vi tror att det är bra med mångfald, men vi vet också att staden måste vara en stark aktör bland vinstdrivande företag i branschen, med kontinuitet och kvalitet som viktiga ledord. Stockholms äldreomsorg ska vara för de äldres bästa, inte för enskilda vinstdrivande företags bästa.

Det är inte så att driftsform nödvändigtvis avgör kvaliteten i omsorgen. Däremot är det så att privat drift riskerar medföra försämringar i arbetsvillkoren för de anställda, exempelvis när det gäller rätten till heltid, trygga anställningar och ett bra försäkringsskydd. Rätten att alltid omfattas av kollektivavtal garanteras endast när kommunen driver vård- och omsorgsboenden, då krav inte får ställas på kollektivavtal vid upphandling. Den grundlagsskyddade meddelarfriheten liksom allmänhetens insyn är andra viktiga fördelar jämfört med upphandlade verksamheter, där kontroll av välfärdsinstitutionerna tenderar att begränsas av företagssekretess. Balansen mellan olika driftsformer i stadens äldreomsorg måste ses som helhet eftersom vård- och omsorgsboenden är en stadsgemensam resurs. Ser man över hela staden är boenden i egen regi i kraftig minoritet.

När det gäller Hornskroken så anser vi att äldreboendet inte ska upphandlas, utan återgå i egen regi. Hornskroken är ett demensboende där kontinuiteten är särskilt viktig. Stora förändringar i driftsform kan komma att bidra till sämre omsorg. Faktum är att alla boenden som upphandlats de senaste sex åren i stadsdelsnämndsområdet har en ny utförare idag. Oavsett om de som bodde där var nöjda eller inte så är den gamla utföraren inte kvar. Det visar att ett system med stor andel upphandlad verksamhet varken tar hänsyn till de boendes synpunkter och valfrihet eller till behovet av kontinuitet.

Tussmöttegårdens vård- och omsorgsboende är kommunalt i dag och bör så förbli. Vården som bedrivs är god och säker och de boende är nöjda och trygga med personalen. Även här är en övervägande majoritet av de boende i olika stadier av demens. Såvitt vi vet är valfrihet det enda av majoriteten anförda argumentet för en förändrad driftsform, men valfriheten för en dement person att välja ett annat boende

vid missnöje är i realiteten begränsad. Att förändra driftsformen utan att ta hänsyn till de boendes önskemål och hänvisa till valfrihet ter sig smått parodiskt. Tussmötegården särskiljer sig också genom att ha tilldelats förtroende som akademisk nod, vilket är ännu en anledning att behålla boendet i egen regi.

Solbacken på Kungsholmen har drivits av Attendo. Det finns ett märkligt resonemang i ärendet i stadsdelsnämnden om att detta skulle bibehålla det principiella förhållandet mellan kommunala utförare och privata utförare, den så kallade 60/40-principen. Totalt ska 60 % ha kommunen som huvudman men av dessa utförs idag ca 25 % av privata aktörer som bedriver sin verksamhet på entreprenad. I själva verket är det alltså en tydlig övervikt för privata alternativ. Denna obalans förstärks ytterligare av att den borgerliga majoriteten beslutat att det ska vara vad som till synes verkar vara en balanserad fördelning om 50/50 men som i själva verket innebär en kraftig övervikt av privata alternativ. Med denna målsättning är det alltså fullt möjligt att helt ta bort den kommunala utföraren som en valmöjlighet för den enskilde. Denna begränsade valfrihet vänder vi oss starkt emot. Därtill följer en försvagad kommunal rådighet och svårighet att upprätthålla kompetens i den egna organisationen som gör det svårare att hantera problem med upphandlad verksamhet.

Ett av de viktigaste besluten under förra mandatperioden var att flytta de centrala upphandlingarna till äldrenämnden. Det är av största vikt att besluten om våra äldre finns där kompetensen om äldreomsorgen finns. Vi är medvetna om att majoriteten redan i budget för år 2019 beslutade om att centrala upphandlingar ska återföras till kommunstyrelsen. Men som om det inte vore nog, delegeras nu allt beslutsfattande återigen till stadsdirektören. För oss betyder detta inget annat än att majoriteten inte vill ta politiskt ansvar för sina handlingar. Samtidigt innebär det också att äldrenämnden inte får fatta de allra viktigaste besluten - att säkerställa att kvaliteten inom äldreomsorgen bibehålls.

Nu är det återigen ideologi och inte kvalitet som är styrande i verksamheterna för äldre. Det enda som synes viktigt är att så mycket som möjligt genomförs av privata företag. Och det utan en demokratisk debatt.

Kommunstyrelsen delar borgarrådsberedningens uppfattning och föreslår att kommunfullmäktige beslutar följande.

1. De av kommunstyrelsen föreslagna vård- och omsorgsboenden (Hornskroken på Södermalm, Tussmötesgården i Enskede-Årsta-Vantör samt Solbacken på Kungsholmen) ska ingå i den centrala upphandlingen för 2021.
2. Kommunstyrelsen ska, med ändring av kommunfullmäktiges beslut (2016-10-17, § 14), från och med 2019 ansvara för genomförande av återkommande centralupphandling av entreprenaddrift av vård- och omsorgsboenden. Dels de som anges i detta ärende, och de som kommunfullmäktige ev. senare beslutar om.

3. Kommunstyrelsen ska besluta om upphandlingsdokument, tilldelning av kontrakt, avbrytande av upphandling, avtalstecknande, ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt häva avtal. Upphandlingen ska genomföras i enlighet med de grundläggande principer som anges i ärendet och tidigare kommunfullmäktigebeslut om valfrihet (2007-11-05 § 15), samt senare kommunfullmäktigebeslut.
4. Ansvaret för förvaltningen av nya och befintliga entreprenadavtal överflyttas från äldrenämnden till kommunstyrelsen.
5. Arkivansvaret för ovanstående delar överflyttas från äldrenämnden till kommunstyrelsen i enlighet med Arkivregler för Stockholms stad.
6. Kommunstyrelsen får besluta om att justera antalet boenden på det sätt som framgår av ärendet om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

Kommunstyrelsen beslutar för egen del, under förutsättning att kommunfullmäktige beslutar enligt ovan, följande.

1. Stadsdirektören ska fatta beslut om upphandlingsdokument, avbrytande av upphandling, tilldelning av kontrakt, tecknande av avtal och löpande avtalshantering inklusive beslut om ev. förlängningar, förändringar, kompletteringar och/eller tillägg till avtalen utifrån affärsmässiga grunder, samt häva avtal.
2. Stadsdirektören ska fatta beslut om att justera antalet boenden om det under arbetet med upphandlingen visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera boendet.

Stockholm den 2 oktober 2019

På kommunstyrelsens vägnar:
ANNA KÖNIG JERLMYR

Erik Slottnér

Mats Larsson

Reservation anfördes av Karin Wanngård, Olle Burell och Johan Sjölander (alla S) och Clara Lindblom och Rashid Mohammed (båda V) med hänvisning

till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Ersätтарыttrande gjordes av Sissela Nordling Blanco (Fi) med hänvisning till Socialdemokraternas och Vänsterpartiets gemensamma reservation i borgarrådsberedningen.

Remissammanställning

Ärendet

Valfrihet inom vård- och omsorgsboenden infördes i Stockholms stad den 1 juli 2008. Av beslutet framgår att vård- och omsorgsboenden ska upphandlas genom centralt administrerade entreprenadupphandlingar.

Efter beslut av kommunfullmäktige den 17 oktober 2016 flyttades ansvaret för genomförande av bland annat centrala entreprenadupphandlingar av vård- och omsorgsboenden, inom stadens valfrihetssystem, från kommunstyrelsen till äldrenämnden.

I budget för 2019 beslutades att kommunstyrelsen under året ska återta ansvaret för genomförande av centrala upphandlingar enligt lagen om offentlig upphandling för vård- och omsorgsboenden från äldrenämnden.

I detta ärende föreslås tre vård- och omsorgsboenden ingå i en central entreprenadupphandling 2021. Dessa är Hornskroken på Södermalm, Tussmötesgården i Enskede-Årsta-Vantör samt Solbacken på Kungsholmen.

Upphandlingen planeras påbörjas snarast möjligt under 2019 och avtal ska gälla från och med 1 februari 2021.

Beredning

Ärendet har beretts av stadsledningskontoret och remitterats till äldrenämnden.

Stadsledningskontoret

Stadsledningskontorets tjänsteutlåtande daterat den 13 juni 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Av budget 2019 framgår bland annat att Stockholm ska ha en tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Stadens omsorg ska kännetecknas av kvalitet, värdigt bemötande och valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas. Äldreomsorgen ska möjliggöra en hög livskvalitet för den enskilde. Rätten att bestämma över sin egen vardag gäller alla vuxna människor oavsett ålder. Kvalitet, valfrihet och mångfald är en självklarhet.

I enlighet med den information som gått ut till stadsdelsnämnderna ska dessa besluta om rekommendationer till boenden att ingå i central upphandling. Stadsdelsnämndens rekommendation utgör ett underlag för analys av vilka vård- och omsorgsboenden som kommunfullmäktige föreslås besluta om upphandling av. Ur

flera aspekter är det viktigt att de vård- och omsorgsboenden som upphandlas utgörs av stabila verksamheter som inryms i fastigheter som uppfyller ställda krav både vad gäller boendestandard och arbetsmiljö. Stadsdelsnämndens förslag till beslut ska innehålla en övergripande analys av respektive boendes förutsättningar och status samt hur en kontinuitet för de boende säkerställs. Sedan tillståndsplikt infördes för entreprenad driven verksamhet enligt socialtjänstlagen, är dessa analyser även viktiga utifrån det perspektivet. Analysen ska därutöver innehålla en:

- beskrivning av fastighetens status och lämplighet att bedriva vård och omsorg i, även externt inhyrda fastigheter.
- för externt inhyrda fastigheter; en beskrivning av villkoren för hyresavtalet, exempelvis om avtalet kan komma att löpa ut under en eventuell kommande avtalsperiod med entreprenören.

Boendeplan

Stadsdelsnämnderna ska, enligt budget 2019, årligen ta fram ett per region gemensamt förslag till plan för att klara vård- och omsorgsboendebehovet. Arbetet samordnas av äldrenämnden som bearbetar förslagen från nämnderna och föreslår beslut om åtgärder utifrån en sammanvägd bedömning av behov och framtida trender med mera. Boendeplanen ska därefter godkännas av kommunstyrelsen och är vägledande för nämndernas löpande beslut gällande större förändringar av stadens äldreboendebestånd.

Med vägledning av detta och utifrån respektive boendes förutsättningar och status analyseras stadsdelsnämndernas förslag till de vård- och omsorgsboenden som rekommenderas ingå i den kommande centrala entreprenadupphandlingen 2021.

Stadsdelsnämndernas rekommendationer

Hornskroken

Hornskroken ligger på Södermalm och är inrymt i två fastigheter som är hopbyggda. Dessa omfattar totalt 53 platser fördelade på sju våningsplan. Samtliga platser har inriktning mot personer med demenssjukdom. På Hornskroken finns också Pensionat Hornskroken som är en kommunövergripande verksamhet för avlastning för anhöriga som vårdar närstående med demenssjukdom. Pensionat Hornskroken har fyra korttidsplatser och dagverksamhet för totalt sex personer per dag.

Enligt de uppgifter som stadsledningskontoret har inhämtat från Södermalms stadsdelsförvaltning, finns inga rapporterade större behov av renovering eller ombyggnation av fastigheten under de närmsta åren. Förvaltningens bedömning är att den uppfyller ställda krav både vad gäller boendestandard och arbetsmiljö. Fastigheten ägs av Wallenstam AB. Förhandling om villkoren i hyresavtalet som löper ut 31/12 2019 pågår och det finns enligt stadsdelsförvaltningen inget som tyder på att de och fastighetsägaren inte ska komma överens.

Verksamheten drivs för närvarande som entreprenad av Vardaga Äldreomsorg AB.

Tussmötesgårdens vård och omsorgsboende

Tussmötesgården som ligger i Stureby är en del av Stureby vård- och omsorgsboende. Verksamheten inryms i tre byggnader och omfattar 107 platser varav 71 med demensinriktning och 36 med somatisk inriktning.

Enligt de uppgifter som stadsledningskontoret har inhämtat från Enskede –Årsta-Vantörs stadsdelsnämnd är fastigheterna väl lämpade för att bedriva vård- och omsorgsboende. Och uppfyller arbetsmiljöverkets krav på hygienutrymmen. Fastigheten ägs av Micasa Fastigheter i Stockholm AB.

Verksamheten drivs för närvarande i kommunal regi.

Solbacken

Solbackens vård- och omsorgsboende består av totalt 64 lägenheter för personer med demensdiagnos varav åtta lägenheter är avsedda för korttidsboende. Inom verksamheten finns även Lidnersgårdens dagverksamhet med ca 15 besökande per dag. Boendet består av 8 boendeenheter med 8 lägenheter i varje. Solbackens vård- och omsorgsboende drivs i dag på entreprenad av Attendo Care AB.

Solbackens vård- och omsorgsboende drivs i lokaler som ägs av Olof Lindgren Byggnads AB. Hyresavtalet gäller till och med 2021-01-31 och förlängs med automatik. Hyreskontraktet kan, om någon av parterna så önskar, sägas upp för omförhandling av hyresvillkoren vart tredje år. Omförhandlingarna avser oftast hyresnivån samt ansvarsfördelningen gällande drift och underhåll i fastigheten. Lokalernas status är enligt förvaltningen god, hyresvärden är seriös och mån om att underhålla lokalerna. Lokalerna är också enligt förvaltningens bedömning lämpliga att bedriva vård och omsorg i och det finns en trädgård i anslutning till verksamheten.

Inget av de rekommenderade boendena är omnämnda i boendepplanen som varande föremål för omstrukturering, nedläggning eller dylikt.

Förslag

Utifrån ovanstående information om respektive vård- och omsorgsboende, som av de berörda stadsdelsnämnderna föreslås ingå i central entreprenadupphandling 2021, gör stadsledningskontoret bedömningen att det inte finns någon information som talar emot att driften av dessa vård- och omsorgsboenden upphandlas och därmed inkluderas i den centrala upphandlingen.

Tidplan

Upphandlingen påbörjas snarast möjligt under 2019 och avtal ska gälla från och med 2021-02-01.

Organisation

Stadsledningskontoret ansvarar för upphandlingen. Även om entreprenadupphandlingen sker genom en centralupphandling måste stadsdelsförvaltningarnas och äldreförvaltningens kompetens och erfarenhet tas till vara. Det är därför viktigt att de berörda stadsdelsförvaltningarna avsätter tid och resurser för deltagande i arbetet. Detta gäller vid framtagande av det underlag och uppgifter om respektive boende som är direkt avgörande för upphandlingen samt i högsta grad i arbetet med upphandlingsdokument och utvärderingsarbetet. Även äldreförvaltningens deltagande i upphandlingsarbetet är av stor vikt.

Utformning

Upphandlingen av entreprenaderna ska utformas på ett sådant sätt att det blir det för staden som helhet och de äldre mest fördelaktiga utfallet. Stockholm ska ha en

tillgänglig äldreomsorg med hög kvalitet som präglas av respekt för den enskildes behov och önskemål. Stadens omsorg ska kännetecknas av kvalitet, värdigt bemötande och valfrihet, där det egna inflytandet över insatser och valmöjligheter ska stärkas. Vidare ska upphandlingen utformas så att de kvalitetskrav som ställs på äldreomsorgen och hälso- och sjukvården i gällande lagstiftning, allmänna råd och föreskrifter samt stadens riktlinjer och policy kan uppnås. Det av kommunfullmäktige antagna ersättningssystemet ska tillämpas.

Förutsättningar ska ges i upphandlingen för att genom referenstagning beakta stadens egna och andras erfarenheter av hur leverantörer sköter sina skyldigheter.

Upphandlingen ska genomföras i enlighet med grundläggande principer i tidigare beslut om valfrihetssystem i kommunfullmäktige (2007-11-05 § 15) och i kommunfullmäktiges senare beslut. Upphandlingen ska genomföras i nära samarbete med berörda stadsdelsförvaltningar samt äldreförvaltningen.

Det är viktigt att fortsätta stärka och förbättra förutsättningarna för avtalsuppföljning. Här har staden genomfört flera åtgärder, såsom gemensamma mallar och checklistor. I samband med den kommande upphandlingen kommer detta arbete fortsätta och utvecklas.

Förvaltning av avtal

Kommunstyrelsen ansvarar för kontraktuell förvaltningen, såsom avtalspart. I enlighet med beslutet om valfrihetssystem för vård- och omsorgsboenden inom äldreomsorgen ska nya entreprenadavtal som upphandlas inom ramen för valfrihetssystemet förvaltas och följas upp av respektive stadsdelsnämnd. Detta innebär mer konkret att när en entreprenadupphandling är slutförd och avtal är tecknat har stadsdelsnämnderna därefter ansvar för avtalens löpande förvaltning, uppföljning av verksamhetens kvalitet, löpande dialog med entreprenörer m.m.

Vidare har respektive stadsdelsnämnd i ansvar att lämna sin rekommendation till kommunstyrelsen huruvida ett avtal bör förlängas eller inte.

Övrigt

För de boenden i vilka det ingår verksamhet som det inte finns en av kommunfullmäktige beslutad ersättning för, exempelvis korttidsplatser, ska respektive stadsdelsnämnd besluta om vilken ersättning som ska gälla.

Stadsledningskontoret föreslår att om det under arbetet med upphandlingen, av rättsliga eller andra skäl, visar sig vara omöjligt eller uppenbart olämpligt att inkludera något boende får kommunstyrelsen besluta att den nu aktuella upphandlingen inte ska omfatta detta eller dessa boenden. Stadsledningskontoret föreslår vidare att kommunstyrelsen delegerar till stadsdirektören att fatta beslut om avsteg enligt ovan.

Äldrenämnden

Äldrenämnden beslutade vid sitt sammanträde den 27 augusti 2019 att godkänna förvaltningens tjänsteutlåtande som svar på remissen och att paragrafen omedelbart justeras.

Reservation anfördes av Mirja Räihä m.fl. (S) och Robert Mjörnberg m.fl. (V), *bilaga 1*.

Äldreförvaltningens tjänsteutlåtande daterat den 8 augusti 2019 har i huvudsak följande lydelse.

Äldreförvaltningen delar stadsledningskontorets bedömning att det inte finns någon information som talar emot att driften av de föreslagna vård- och omsorgsboendena upphandlas och därmed inkluderas i den centrala entreprenadupphandlingen.

Gällande Hornskroken och Solbacken, innehåller dessa boenden även korttidsvård och dagverksamhet, som i första hand egentligen inte ingår i entreprenadupphandlingen. De erfarenheter som äldreförvaltningen har av detta, är att det i dessa fall är viktigt att specifika krav och förutsättningar för dessa verksamheter, som avviker från den övriga verksamheten, tydligt framgår av upphandlingsdokumentet. Detta gjordes dessvärre inte när sådana mixade verksamheter upphandlades tidigare. Äldreförvaltningen anser vidare att det kan behöva övervägas om en eller ett par specifika utvärderingskriterier för dessa avvikande verksamheter även bör införas i den kommande upphandlingen. I annat fall finns en risk för att korttidsvården och dagverksamheten kommer i skymundan.

Reservationer m.m.

Äldrenämnden

Reservation anfördes av Mirja Räihä m.fl. (S) och Robert Mjörnberg m.fl. (V) enligt följande.

1. Äldrenämnden avslår förvaltningens förslag till beslut i sin helhet
2. Därutöver anför följande:

Under den förra mandatperioden beskyldes den dåvarande majoriteten för ideologiska återkommunaliseringar. I föreliggande ärende ser vi nu hur den nuvarande majoritetens enkelriktade fokusering på privata och vinstdrivande alternativ återigen leder till ideologiska upphandlingar av äldreboenden. Majoriteten tycks fortfarande tro att det enbart är det privata näringslivet som kan ge en äldreomsorg med kvalitet. Vi tror något annat. Vi tror att det är bra med mångfald, men vi vet också på att kommunen måste vara en stark aktör bland vinstdrivande företag i branschen, med kontinuitet och kvalitet som de viktigaste ledorden. Stockholms äldreomsorg måste vara för de äldres bästa, inte för företagens bästa.

Det saknas belägg för att privat drift ger bättre kvalitet än kommunal drift. Däremot har det visat sig att privat drift medför försämringar i arbetsvillkoren för de anställda, exempelvis när det gäller rätten till heltid och trygga anställningar. Rätten att alltid omfattas av kollektivavtal garanteras endast när kommunen driver vård- och omsorgsboenden, då krav inte får ställas på kollektivavtal vid upphandling. Den grundlagsskyddade meddelarfriheten liksom allmänhetens insyn är andra viktiga fördelar jämfört med upphandlade verksamheter, där viktig kontroll av välfärdsinstitutionerna hindras av företagssekretess.

Balansen mellan olika driftsformer i stadens äldreomsorg måste ses som helhet eftersom vård- och omsorgsboenden är en stadsgemensam resurs. Ser man över hela staden är faktiskt boenden i egen regi i kraftig minoritet.

När det gäller Hornskroken så anser vi att äldreboendet inte ska upphandlas, utan återgå i egen regi, i enlighet med vår reservation i stadsdelsnämnden. Ett starkt argument för detta, förutom att Hornskroken är ett demensboende där kontinuiteten är särskilt viktig, är att vi med egen regi slipper mycket av den detaljstyrning som är en oundviklig konsekvens av upphandling enligt LOU. Att i detalj reglera verksamheten tio år framöver via en upphandling hämmar utveckling och förnyelse. Just på Södermalm har det inte fungerat bra med de privata utförarna alla gånger, det har till och med hänt att IVO inte har gett tillstånd efter genomgången upphandling. Detta borde vara något som

får väckarklockorna att ringa hos majoriteten. Faktum är att alla boenden som upphandlats de senaste sex åren har en ny utförare idag. Oavsett om de som bodde där var nöjda eller inte så är den gamla utföraren inte kvar. Den högt aktade valfriheten blir då enbart en chimär. Så ser ett systemhaveri ut.

Tussmöttegårdens vård- och omsorgsboende är kommunalt i dag och bör så förbli. Även här ansluter vi oss till reservationen i stadsdelsnämnden. Vården som bedrivs är god och säker och de boende är nöjda och trygga med personalen, vilket även här är av största vikt, då en övervägande majoritet av de boende är i olika stadier av demens. Såvitt vi vet är valfrihet det enda av majoriteten anförda argumentet för en upphandling, men valfriheten för en dement person att välja ett annat boende vid missnöje med det nuvarande är förstås inte lika enkel som majoriteten tror och ger sken av.

Tussmöttegården särskiljer sig också genom att ha tilldelats förtroende som akademisk nod, vilket är ännu en anledning att behålla boendet i egen regi.

Solbacken på Kungsholmen har drivits av Attendo och det finns inga klagomål enligt ärendet i Kungsholmens stadsdelsnämnd. Men det finns inga garantier för att samma utförare får uppdraget denna gång. Vi har kunnat se i de centrala upphandlingarna att det är mycket sällan samma utförare får fortsätta, vilket brukar resultera i upprördhet och missnöje hos boende och deras anhöriga. Det finns också ett mycket märkligt resonemang i ärendet i stadsdelsnämnden om att detta skulle bibehålla det principiella förhållandet mellan kommunala utförare och privata utförare, den så kallade 60/40-principen. Att överhuvudtaget ta upp det i ärendet är inget annat än ett försök till att lura nämnden. Totalt ska 60 % ha kommunen som huvudman och av dessa utförs idag ca 25 % av privata aktörer som bedriver sin verksamhet på entreprenad. Med denna målsättning är det alltså fullt möjligt att helt ta bort den kommunala utföraren som en valmöjlighet för den enskilde. Det vänder vi oss starkt emot. Vidare anføres andelsargumentet för att låta upphandla denna verksamhet, trots att det över huvud taget inte påverkar de siffrorna. Det är att luras.

Ett av de viktigaste besluten under förra mandatperioden var att flytta de centrala upphandlingarna till äldrenämnden. Det är av största vikt att besluten om våra äldre finns där kompetensen om äldreomsorgen finns. Vi är medvetna om att majoriteten redan i budget för år 2019 beslutade om att centrala upphandlingar ska återföras till kommunstyrelsen. Men som om det inte räckte, delegeras nu allt beslutsfattande återigen till stadsdirektören. För oss betyder detta inget annat än att majoriteten inte vill ta politiskt ansvar för sina handlingar. Samtidigt innebär det också att äldrenämnden inte får fatta de allra viktigaste besluten - att säkerställa att kvaliteten inom äldreomsorgen bibehålls. Nu är det återigen ideologi och inte kvalitet som är styrande i verksamheterna för äldre. Det enda som synes viktigt är att så mycket som möjligt genomförs av privata företag.

Det är med oro vi ser en utveckling där beslut flyttas från en facknämnd med kompetens till central tjänstemannanivå. Därtill blir den så kallade valfriheten helt satt ur spel, då det vid upphandlingen inte längre är den äldre som väljer utförare. Det valet har i och med detta ärende tilldelats stadsdirektören enbart.